

Recensie het Parool Vecht

Vorbij de feiten en cijfers, voel je in deze monoloog de echte pijn van de toeslagenaffaire

Het decor rondom Zafirah el Ahmadi (Nadia Amin) stort langzaam in. BEELD JEAN VAN LINGEN
Lorianne van Gelder 21 september 2022, 03:00

Verslag van de toeslagenaffaire blijft vaak een opsomming van kille cijfers: het aantal uithuisplaatsingen, de hoogte van schulden, de hoeveelheid gedupeerden. Maxine Palit de Jongh (28) wil juist het persoonlijke verhaal belichten en schreef *Vecht*, een monoloog van een vrouw die langzaam uiteenvalt door de eindeloze stroom blauwe enveloppen.

Zafirah el Ahmadi is juridisch medewerker. Ze heeft een dochter, later krijgt ze een zoon. Zafirah is een zelfbewuste, alleenstaande moeder. Dan komt de eerste envelop binnen. Ze schrijft terug: er is hier een misverstand, maar ze wordt niet gehoord. Steeds vaker gaat de bel, steeds meer raakt ze geïsoleerd. Totdat haar kinderen worden weggehaald.

Het is inmiddels een bekend verhaal, maar de toeslagenaffaire gaat meestal over de cijfers, de politieke consequenties, het abstracte leed van de gedupeerden. Toneelschrijver Maxine Palit de Jongh kreeg de vraag of ze een toneelstuk wilde schrijven over institutioneel racisme, voor de serie *De Affaires* van stichting Likeminds. Het gezelschap vroeg drie jonge schrijvers zich te buigen over het thema: Vera Morina schreef *De Grijze Campagne* over **Saadia Ait-Taleb en de gemeente Amsterdam**, Shabnam Baqhiri

maakte *Kapotte vleugels* over de Afghaanse evacuatie. *Vecht* van De Jongh is het eerste stuk dat nu ook een voorstelling is geworden.

Actrice Nadia Amin speelt Zafirah in een decor (van Loes Schakenbos) dat langzaam instort. Zo soepel als ze aan het begin beweegt, zo moeizaam wordt het later. De pijn, de angst, de wanhoop gaan in haar lijf zitten. Een opgezwollen buik, pijnlijke benen en armen. Het is een verstikkend en wanhopig verhaal. Eenzaam, maar ook krachtig en confronterend.

Trauma in het lijf

Maxine Palit de Jongh wilde het publiek meenemen in een ervaring die ver van ze af staat. “Ik heb taal als instrument, maar hoe iemand pijn ervaart gaat via het lichaam, trauma wordt ook opgeslagen in het lijf. We hebben allemaal een lichaam, we kunnen tot op zekere hoogte allemaal die pijn invoelen.” Ze baseerde het verhaal op journalistieke documentatie, maar de letterlijke cijfers en feiten liet ze weg. “Die kunnen we allemaal lezen en terugkijken.”

Het was een bewuste keuze om de vrouw die de monoloog houdt – ze is niet op één maar op meerdere voorbeelden van gedupeerden gebaseerd – sterk te presenteren. “Ik wilde het racistische beeld ontkrachten dat blijkbaar bestaat bij instituties. Ze moest een goede baan hebben, heel precies zijn, om te laten zien dat zelfs als je zo goed voorbereid bent, je niet kunt ontkomen aan een systeem dat uitsluit op basis van een achternaam en culturele achtergrond.”

Ook voordat ze werd gevraagd, volgde ze de afwikkeling van de toeslagenaffaire met afschuw en interesse. Dat er nu ruimte is om kunst te maken over zo’n nieuwsonderwerp, vindt Palit de Jongh belangrijk, maar het vraagt ook om zorgvuldigheid. “Je moet een bepaalde zachtheid en voorzichtigheid meebrengen. Dit gaat over mensen en hun verwoeste levens, niet alleen over gedupeerden.” Maar als het landt, zit het publiek te huilen in de zaal.